

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZALLÁS:

belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Keddén, Csütörtökön és Szombaton.
 Ára évi negyedszorra 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr, másodsor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. é. minden hirdetés után 80 kr bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvtára, STEIN J. könyvkereskedése.

M. Váshely, nov. 17-kén 1861.

(D) Papiu Ilarianu urnak lapunk mult számában közölt nyilatkozata az őszinteség jellegét viselvé magán, némi hiedelmet kelt bennem az iránt, hogy lapjainkban reprodukált cikkek tán nem annyiban egy Daco-Romania melletti izgatás akart lenni mint túlvitt ábrándozás egy kiszélesített Erdély eszméjéről.

En ezen értekezésre írott cikkemben azért nem szólottam az unio védelmével, mert azon törvényt közvetlen szerkesztésem alatt a „Kolozs. Közlöny” derék írói teljes alapossággal s kétségbevonhatlan érvekkel védelmezték, s püspök Haynald önmaga már két genialis szónoklatában, oly kimerítőleg bebizonyította, hogy minden további argumentatio feleslegessé vált. Ezért én ama cikkem súlyát főként Papiu ur azon kívánsai igazságtalanságának bemutatására fektettem, melyből azt láttam, hogy Papiu ur a magyar királyság legszebb területén praedominálni akarná a románokat, tekintetbe nem véve azon fontos stratégiai helyzetet, hogy egy millió hétszáz ezernyi román 585,342 székely, és 1,847,100 tiszai magyar közé van szorítva, és így az ő román elem praedominatioja stratégiai képtelenség; másképp minthogy ha időszakonként az osztrák szuronyokra támaszkodik, már hogy pedig ezen erő nem hoz soha üdvöt sem az erdélyi, sem a magyarországi alkotmányosságra oly esetben, midőn egyes nemzetek mellett a másik ellen lépik fel, azt Papiu ur mint eszes ember szintén megtanulhatta a történelemből.

Mielőtt némely észrevételek megtételébe bocsátkoznám, figyelmeztetnem kell Papiu urat, hogy előbbi cikkemben felhozott statisztikai adataimat nem újamból szoptam. Kolb ma egyik legjelesebb statisztikus, az osztrák birodalom népességét a legutóbbi hivatalos adatok szerint dolgozta ki, melyek a magyar nemzetiségnek éppen nem kedveztek; ugyan ily adatok nyomán indult Galetti, és én őket és Fényest használtam állításaimban. Most csak is Kolbból teszek egy kimutatást. Kolb Magyarországon 533,048 románát mond, s minthogy a bánágiakat (számszerint 400,779), valamint a határőröket (számszerint 115,258), külön számítja tehát a főnebbi szám népessége tehető a Királyhágon túl a Tiszáig terjedő területre; amde ezzel szemben a Tiszapartján ugyancsak Kolb szerint 1,874,100 magyar, az Olt, Maros és Küklők partjain pedig ugyancsak Kolb szerint 585,342 székely él és virágzik ez összesen tesz: 2,459,442 számot. Román Kolb szerint az erdélyi területen van még pedig a többé nem Erdélyhez számított „részekkel” együtt: 1,202,050, az osztrák értelemben közvetlen Magyarországon 533,342. Tehát van összesen a Tiszáig: 1,535,098 román. És így kérem Papiu urat ugyanazon stratégiai körbe eső területen 914,344 lélekkel van több magyar mint román. *) És pedig az erdélyi vármegyék magyarságát ide sem számítottam most.

Galetti szerint pedig (lásd egyetemi világrajz 555 dik lapot) az ausztriai birodalom összes oláh-román nép száma ideértve Bukovinát is 2,640,500.

Im itt a szám újból megfelel Papiu urnak, s ha ez nemzetére nézve éppen nem üt kedvezően ki, vádolja ezért azon érdemes cs. k. összeírókat, a kikkel nem mi irattuk össze királyságunk népét. De kétségbe hozni a számokat nem lehet valamire való eszes embernek.

Már kérem, midőn e területen népességünk szinte egy millióval mulja felül a románok népességét, ugyan minő lélekkel kívánná Papiu ur a népesebb magyar ellem akarátja ellenére felbontani az ország törvényhozásának egységi határozatát, sőt Erdélyhez hódítani Magyarországot a Tiszáig? Ugyan volna-e erre az azon innen való nem magyar összes nemzetiségnek fisikai ereje? ha csak rajtuk kívül eső erő, és hatalom által nem gyámoltatják. Az ily hódításvágy pedig, mely külső erőre támaszkodik magyar néven nem nevezetik hazafiságnak.

Érintett cikkem súlypontját azért fektettem ezen kérdésre, mert kíváltképp ez rontja össze Papiu

urnak minden, különben elég ügyesen és sok észszel vitt okoskodását.

Tehát így az anyagi erő nincs Papiu ur mellett, az erkölcsi erőben engedje állitanom, hogy a román nép éppen nem mulja felül a magyart, hadtanilag, és diplomatiailag pedig az országoknak természetes határai korunkban nem a folyamok, hanem a hegyek, a mint ezt a rajnai kérdéssel az európai tudományosság eléggé kifejtette éppen a napokban; mindezek folytán tegyék szívókre kezeket, és gondolják el, vajjon mi jogosítja fel önöket, hogy a magyar királyságot így szétzardabolni ohajtják.

És mi jogosítja fel önöket, hogy törvényt akarjanak dictálni egy nagy nemzet királyságában, hol az önökkel számban is szinte versenyző, miveltségben pedig sokkal felül álló, szintén egy millió német szeretettel simul a nagyobb magyar nemzetiség mellé, hogy osztozhassék alkotmányos szabadságában! Gondolják el vajjon felzavarhatnák-e önök ösintévényeinket ha nem biznának Ausztria 500,000 szuronyában? Európa tisztán látja ezt, s mozgalmukat, higye ön, elítélte.

Tudjuk, hogy ez ítélet reánk nézve vékony vigasztalás, és sejtjük, hogy a magyar királyság alkotmányos szabadsága önök, s társaik és Ausztria által nem sokára megint meg lesz fojtva; de mi megállunk a törvény mellett, s ennek védelmében készek vagyunk megsemmisíteni. Másfelől birunk kitartással bevárni míg az uralkodó folség meggyőződése végre is visszaállítja az ősei esküje által szentesített törvényeket.

Mi hazánk intévényei szerint nem ismerjük a suffrage universelleket, mi az alkotmányterem kívül gyülesező néptömegek legistatív hatalmát el nem ismerjük; mi a balázsfallvi és szebeni gyűlésekben csak a románok postulatúmain, de határozataikat nem ismerjük el soha. Mi az uniót az országgyűlésen mondtuk ki, és pedig azok, a kiket a törvényhozas joga egyedül illetett ez országban, ez uniót apostoli koronázott királyunk V. Ferdinánd megerősítette; e törvényre esküt tevünk, és annak állania kell a míg egy pesti országgyűlésen meg nem változtatik. E törvényt megszegni senkinek sem szabad, a ki megszegi, annak meg van írva büntetése törvényeinkben.

Mi ott, a hol törvényesen cselekedhetünk nem leszünk igazságtalanok a románok iránt; mi elismerjük, hogy a mult időkét méltán terhelik szemrehányásaik; sokszor fájtt szívünk a szegény román pásztor furulyája mellett, s értettük keserves hangjaiban a százados szolgaság panaszát. Am mi eleget tettünk az emberiségnek, mi rehabilitáltuk törvényhozasunkat 1848-ban, midőn a népet közös lélekkel felszabadítottuk. Mi ma is, midőn a román nemzet határozottan állott volna alkotmányunk terennumára, szívesen tartottuk volna testvérünknek. Erdély uniójának formulázásában kimondottuk volna a románok érdekében, és kívánatára a jogegyenlőség fogalmain belül akár a 4-dik nemzetiség elavult eszméjét is. Magyarország nem szegült volna az alapjog megállításánál Erdély akaratja ellen. Mi székelyek s magyarok alkotmányos harcunk kezdetétől mostanig, mindig testvérünknek ismertük el a románokat, s míg lapjaik minket undok sárral dobáltak, becstelünket, és erkölcsünket, büszkeségünket sértegették; mindezt csöndesen tűrtük.

Most megint a közös szolgaság vagy tán még borzasztóbb idők előestéjén állunk, s ezt köszönhetjük a köztünk élő nemzetiségek egyet nem értésének. Mi magunkat nem vádolhatjuk, mi törvényeinkhez ragaszkodunk, mi azokra esküt tettünk, azoknak engedelmeskedni tartozunk, még úgy is ha rosszak, mindaddig míg az ily rossz, s talán igazságtalan törvények rendes törvényhozas útján meg nem változtatnak. Mi a törvényes országgyűlésen kívül semmi döntő alkut nem tehetünk, semmit hazai intévényeinken nem változtathatunk. Ebben van egyedül erőnk, mert ha a törvényesség terét elhagytuk, az összes birodalom dictatorasága alá fogunk esni, az pedig higyeék önök, sem a magyarnak, sem a románnak nem kedvezend; mert csak éppen e két nemzet az, a mely tartatlan a birodalomban, s a kinek sorsa

senkit sem érdekel rajtok kívül. Csak e két nemzet az, mely éppen nem arra van hivatva, hogy egymással viszáldokdjék, de éppen ellenkezőre; különben előbb utóbb mind a kettő veszve lesz.

Elégszer mondtuk ezt, s őszinteségünk sértesnek vétett. Buzgalmunk az unio mellett a magyarok suprematiára törekvésének állítattott; pedig ön Papiu ur jól beláthatja mit nyert csak a personalis unio által Moldva s Oláhország szemben a török despotizmussal? önnek elég esze lehet belátni, ha egy órára félre veti nemzeti féltékenységet, hogy az egységes ausztriai alkotmány csak chimera; s hogy az újabb időkben oly szabadelvűvé fejlett magyar alkotmányt egyedül az unio által tarthatni meg; s azt is csak úgy, ha minden itt lakó nemzetek teljes szívvel csatlakoznak hozzánk éppen az általok oly helytelenül kárhözottott unio védelmére.

Midőn Ausztria tervei ellen már Magyarország sem képes magát védeni, ugyan hogyan védhetné Erdély?

E kérdésben van a felelet az unio észszerűsége és szükségességére nézve, e kérdés világosítja fel azt, hogy midőn az unio mellett mint törvény mellett buzgunk egyszersmind abban birjuk egyedüli kulsát alkotmányos szabadságunk megvédhetésének.

Higyeék pedig önök, hogy annál szebb szabadságot a kegyelemtől nem várhatnak; legalább reánk magyarokra nézve a kegyelemből adott szabadság egyenlő a szolgasággal, mert a mi királyságunk suverain volt, s saját szabadságát, sőt királyát is maga teremtette, az elsőt törvényhozas, az utolsót királyválasztási jogánál fogva.

Részméről teljesen lemondottam arról, hogy önöket ügyünk igazságáról meggyőzhessem, a mi utunk tán nem sokára megszakad, menjenek önök a maguk utjokon, s legyenek szerencsésebbek a haza megtartásában mint mi valánk. Minket egy néhány önök által renegatnak nevezett román, testvéri szeretettel követett, mindig tisztelttel s atyafias érzéssel fogunk reagok gondolni; hanem úgy hiszem, hogy önöket egyetlen egy magyar sem követendi azon uton, a melyet magoknak választottak.

Mert ez az ut a mi különös helyzetünkkel fogva szemben a birodalommal, a szolgaság utja.

A szolgaság súlyát azonban végre is mindig a legalsóbb népréteg szokta érezni. Nézzem körül Papiu ur Moldva s Oláhország, Bukovina és Galliczia szerencsétlen földnépére. Azon irányban, hová országunkat az önök politikája vezet, oda fog jutni pár évtized alatt az erdélyi román köznép, a melynek pedig ekkor annyi szerencséje volt, hogy természetményeit nem kellett mind vagy adóba, vagy a bojárok feneketlen hámbárába vetni mint amottan, hanem élelmükön felül elég maradt még a mit a Papiu ur megjegyzése szerint székelyeink készítményeivel kicserélgessenek. Meglássuk tehát mit fog-nak használni éppen önök román főbbek a román köznépnek?

Még csak annyit jegyzek meg, hogy volt ugyan idő Mihály vajda korában, midőn a székely nemzet a szabadság elnyomására az oláhokkal és németekkel kezdett fogott, míg észrevette, hogy Mihály vajda gyilkosa akar lenni a magyar nemzet virágjának a nemességnek; de ekkor a székely nemzet sorsának fordult. Korunkban pedig a székely nemzet sorsának teljes öntudatával bir, lelkéből ragaszkodik az uniohoz, s általában az ország törvényéhez, s kész azokért életet áldozni, erről biztosítom.

De volt még máskor is idő, midőn a székely együtt harcolt az oláhhval. A nagy Hunyadinak a törökök elleni harczában és Sinán ellen együtt harcolánk, s Magyarország nagy és dicső volt s Európa legszebb birodalmi közé számított. Mikor székely, magyar, oláh, német minden együtt tartott, meg is látszott az a közös haza dicsőségében s boldogságában.

Régi dal, régi dicsőségről!

Most minden másképp van, s ha nem lesz egyetértés a népek közt, úgy meglehet a legkomolyabb idők elé nézünk. Egyetértést pedig csak a törvényességhez való köteles ragaszkodás teremthet; egyéb semmi sem.

*) Lásd Handbuch der vergleichenden Statistik stb. von G. Fr. Kolb 120 és 119. lap.

Királyi leirat

a horvát-slavon országgyűlés feliratára.
Mi Első Ferenc József sat.

Tiszteletreméltó kedvelt hűveink!

Küldöttségek által, mely b. Kuzlan Károly, az országgyűlés második alelnöke és Zágrábmegye főjegyzője, valamint Kraljević Frigyes Pozsega királyi városunk képviselője és Pozsegamegye második alispánjából állt, f. évi oct. 9-én hűségtek 1861-dik évi sept. 24-kéről Zágrábból kelt legalázatosabb reprezentáció Felségünknek hódolattaljesen ányújtott s ezenkivül hűségtek f. évi sept. 27-kéről Zágrábból kelt másik legalázatosabb reprezentációja a szokásos nton kezünkhez jutott.

Hűségtek mind e két iratban szükségesnek találta Dalmátia, Horvátország és Slavonia legkedvesebb királyságaink államjogát, a mint az felfogások szerint történetileg kifejlődött, részletezni, s egyszersmind jogilag azon álláspontot meghatározni, melyet hűségtek a Tőlünk m. évi oct. 20-dika óta felállított államelvekkel szemközt elfoglalni kénytelennek hisz; részüket pedig nevezett királyságaink nyilvános közgazgatása, önállósága s integritása, valamint nemzeti nyelvére vonatkozó vágyait és ohajait Előttünk nyilvánítani s legkegyelmesebb királyi szentesítésünkre Előnkbe terjeszteni.

Midőn Mi tehát nevezett iratok részletes, lelkiismeretes és minden oldalról vizsgálja után szívesen elviseljük azon fáradságot, hogy nektek ezennek legkegyelmesebb királyi feleletünket tudotokra adjuk, mindenekelőtt azon körülményre kell utalnunk és hűségtek, valamint nevezett királyságunk hű alattvalóit arról biztosítanunk, hogy nem volt szándékunkban s nincs is a m. évi oct. 20-ki diplománk kimondott elvek felállítását s kivételével ösileg alapult és még életre képes jogokat elvonni, vagy megvalósításukat illetőleg továbbra ható változásokat megállapítani, mint melyeket birodalmunk egysége s hatalmi állása elmulasztatlanul parancsol.

Legszentebb uralkodói kötelességünknek tartottuk s kellett tartanunk, hogy tekintve az európai közgazgatás szellemének bizonyos idő óta történt előhaladását, tekintve az öszbirodalom bel anyagi állását, melyben Isten kegyelméből, mint Császár elnökölünk, s tekintve különösen a legújabb időkben az azelőtt ismeretlen közlekedési eszközök folytán a Gondviseléstől reánk bízott népeknek a legfontosabb állami érdekek szilárd, egybekapcsolat közösségében a nézetek és erkölcsi szükségletek terén történt megváltozását, minden királyságunk s országunkban szabadalmi intézményeket részüket utjonan behozni, részüket ismét tevékenységbe helyezni; melynél azonban, támaszkodva népeink józan szellemére, bizalommal szabad volt várnnunk, hogy tekintetbe véve a dynastia s az öszbirodalom egységére vonatkozó szerződéseket és határozatokat, azon elveket készségesen elismerjük, melyeket Mi az öszbirodalom éppen ez egységének fenttartásáért, m. évi oct. 20-diki diplománkkal felállítani okvetlenül szükségesnek tartottunk.

Ebben különösen bizalomteljesen szabad volt várnnunk, hogy népeink, és pedig nemcsak azok, melyek említett határozatunk folytán új politikai előnyök- és jótéteményekben részesültek, hanem azok is, melyek ezáltal elvileg ősi intézményeik birtokába ismét visszahelyeztetek, azon államelveink politikai észszerűségét és bölcsességét, sőt egyszenesen politikai szükségét belátják és elismerik: úgy egy perczig sem volt szabad és nem is lehetett kétkednünk, hogy oly nép országgyűlése, mely minden időben jelleme szilárdsága és valamint diesteljes Elődeink, ugy Felségünk iránti tántoríthatlan hűsége és ragaszkodása által előnyösen díszlett, s mely ezenkívül az 1848-dik évben országgyűléssileg kimondott ohajai és hozott határozatai által lényegileg ugyanazon alapelveket vallotta, melyek m. é. oct. 20-ki diplománkban kifejeztetettek, és ezáltal habár csak közvetve is, nevezett diplománk alapeszményének indító okot adott; ismételtük, hogy egy perczig sem lehetett s nem volt szabad abban kétkednünk, hogy az ősei erényei- és multja hagyományaihoz oly hűn ragaszkodó nép országgyűlése, az idő és körülmények által parancsolt államelveinknek méltányos elismerésével adózik. S valóban előítélet nélkül tekintve a dolgot, éppen e királyságunk politikai két életi állása az, mely többször említett alapállamtervényben végre befejezést s ezáltal a népek politikai életében oly szükséges egyensúlyt talált, s mely azelőtt nyugodt és tárgyilagos ítélet mellett, mint várható volt, annak országgyűlését m. évi oct. 20-ki elveinket illetőleg, 1848-dik évi határozataiból szükségképpen vissza kellett vezetnie. Mert, bármennyire adjuk dicsőítő elismerésünket a publicistikai történetnyomozásnak, még sem lehet kétségbe vonni, hogy említett királyságunk nyilvános joga, mint az a történet legkülönfélébb eseményei által az 1848-ki év eseményeinek beléptéig alakult, annak nyilvános jogával, minővé ennek többször említett államelvei tökéletes kifejlődése folytán alakulnia kell, tekintve annak ugy politikai és történeti önkormányzatát és létének ezáltal parancsolt garantáit, mint különvált politikai ország és nép saját nyelvével, államjogilag elismert területi határaival, szokása- és erkölcsével, — az összehasonlítást nem is bírja ki.

Röviden, azon reménynek adtuk át magunkat, hogy nevezett királyságunk hű alattvalói, kiknek éppen azon államelvekben nemzeti kifejlődésük és szebb és tüdősb jövőjük legfontosabb garantáit kellett volna feltalálniok, diplománkban nem száraz és élettelen jogalapot, hanem azt, a mit legközelebb igényel, a politikai szükséglet postulatumát s az 1848-dik évben országgyűléssileg kifejezett ohajok és nyilatkozványok elismerését találjuk.

Atyai szívünknek tehát fáj, hogy éppen e tekintetben legalaposb reményeinket eddig nem láttuk teljesedni.

Mert csak fájdalommal kellett hűségteknek Felségünk elé terjesztett irataiból látnunk, hogy az oly derék, oly okos és hű nép országgyűlése, minő legkedvesebb háromegy királyságunk népe, az öszbirodalomhoz való államjogi állásának önmagára nézve éppen ugy, mint az öszbirodalomra nézve fontos kérdés, nem tekintve az 1848-ki év eseményeit s az akkori országgyűlési határozatokat, az idézett igenleges jog kizárólagos s így természetlen terén, az itt különösen illetékes hely helyett, a saját politikai előny és szükséglet terén kísérté megoldani.

Az általános államjogi kérdések ilyenmü tárgyalása általában sehol és semmiképpen sem vezethet tüdőv eredményre, ha e mellett valamely államban a legfontosabb érdekek kockára tetetnek; ha milliók java vagy fájdalma az államgépzet szerencsés és tüdőv lététől függ; ha sok nemes, élet, mert művelődésre képes népfajok boldogsága és jövője, sőt a világrész békéje és zavartalan kifejlődése a népek velőjeig mélyen ható, nagyszerű államszervezettel összerokonul; s ha végre ily államszervezet állása, sőt léte kibírására bizonyos előfeltételeket és államjogi átváltozásokat nem nélkülözhet.

A nélkül tehát, hogy hűségtek által felhozott sok, közben régi ösiségük által is tiszteletreméltó emlékek érvényes vagy nem érvényes volta felett e helyen ítélet mondatnék ki; meggyőződve tartjuk magunkat, hogy ha hűségtek legkedvesebb háromegy királyságunk politikai és nemzeti érdekeit nyugodtan és szenvedély nélkül tekintetbe veszik, a többször említett fontos államkérdések feletti ítélet egészen ellenkező lett volna.

E helyett hűségtek annak adtak előnyt, hogy az öszbirodalommal szemben tisztán nemleges magatartást foglaltak el és a valódi ország-érdekek helyett száraz jogi kérdést felállítva, egészen félreismerték, hogy éppen minden anyagi jog is, az államoknak és népeknek az idő szerint változó politikai és nemzeti érdekeinek követelményeivel, természet szerint némely előrehaladó változásnak van alávetve.

Ez álláspontnak elismerése folytán történt az is, mert Dalmátia, Horvátország és Slavonia legkedvesebb királyságaink politikai és nemzeti érdeke ezt így kívánta, hogy az országunk addig érvényben volt nyilvános jogai, hűségteknek nem kevésbé bátor és okos elődei által legmagasabb Uralkodóházunk, valamint magának az országunk javára, 1527 és 1712-ik éveken megváltoztattak.

Es lovagias elődeitek e dicsőre és magasztos példáját követte az 1848-ik évben öszgyűlt országgyűlés is, midőn bátor teljes és feláldozó loyaltással az öszbirodalom egységeért jót állt, s ennek biztosítékul, valamint az ország nemzeti önállóságaért a császárság kormányváli közvetlen összekötését, s a birodalom képviseletében részvételt a legfontosabb, az egész birodalomra közös ügyekben, több törvényezik és repraesentatio által nyilvánosan szükségesnek elismerte.

A mostani országgyűlésnek ily állambűles és loyális előzményektől eltérő magaviselésének megtejtését részben a még mindig ingerült időfolyás, részben azonban abban is találja fel, hogy mi, legtitizább nézeteink s atyai szívünk nagy fájdalmára az uralkodásunk kezdetén mindenütt dühöngő politikai viharok által kénytelenítve voltunk, az állam megmentésére, a kormány teljhatalmát legmagasabb kezeinkben egyesíteni, miből az állam kibékíthetlen ellenei továbbra is megragadták az alkalmat, hogy a nyílt terén, éppen e legkedvesebb királyságunk lovagias segélyével megtört ellenségeskedéseket, a bizalmatlanság elhíntésével, titokban folytassák. (Folytatjuk.)

Foksn, nov. 8. — Hallám és tapasztaltam is, hogy némely rugdalózó, kapálózó szájhős lefegyverzésére legbiztosabb eszköz a néma megvetés. Ugy valánk Bukarestben, midőn még magyar közlönyt szerkesztettünk, ottani antipodeseinkkel. Sokáig hallgattunk. Midőn végre megszólaltunk, elragadta őket a paripa. Erővel a mi rovásunkra és a mi segitségünkkel akartak nagy emberekké válni. Állításainkat borzasztón elferditve találtak közönség elé; azokon aztán dühöngve szitkozódtak, miképpen értjük mi a testvériséget. Ily körülményben ők levén kakas a szemétdombon; visszatérünk előbbi fegyverünkhez, a hallgatáshoz. Hát nem ők voltak orozatlanok fölkeresni minket; kéri, hogy csak irának továbbra is, — majd ilyen olyan loyálison viselik magukat! Nektünk elég volt egyszer a paraszt borsból. Most sajnálunk kell, hogy a nemzetünk ellen mérgező, buzgalgó egy-két bucaresti román irónak oly súlyt tulajdonított, hogy azok eljárása fölött higgadtabb vért tudósított is zajt ütnek. Egy V—nu, egy R—ti, egy P—iu oly belyeges imorodban dolgozik, mely nem merithet tiszta forrásból. Meg van az mérgezve epével és még valami oly keverékkel, mely legitimosabban folydogál a társadalom rétegei közt. De Románia józan és önzéstelen gondolkodású politikásairól föl nem lehet tenni, hogy nemzeti törekvéseink ellen kikelnének. Sőt sok derék férfiú nyilatkozatát hallám már, hogy ügyünk testvér az övékkel, s fölvirulandó szabadságunk árnyékában nekik is tüdőv leend pihenni. A népről pedig csak azon meggyőződésben vagyok, hogy az minket korántsem gyűlöl annyira, mennyire a tájétkeverők ohajának s elhitetni szeretnek. Tehát hazafiak! ne siesse-tek nagy férfiakat csinálni azokból a piczi ellenségekből. A csernavoda küszteendősi-duna-vasut-feketetengeri közlekedésről keveset olvastunk, mióta a bucaresti közlöny volt derék levelezője Czako J. elhallgatott. Cz. barátunk ugyanott szállító ügyvivőseget nyitott volt; de a dolog nem díszlett s ő Stambulba vonult, üde házassága s biztosabb fiztete örömeit élvezendő. Azóta a főnébb vállalat egészen frank kezekben van, s mennyire rentiroz, nem tudjuk; de annyi jött hallomásunkra, hogy ugyanazon francia társaságának a Dunán immár másodsor szilyedt el két teherszállító gőzhajója, a vesztett terü több millió forintnyi értékével. Itt már a bábák nyarán is túl vagyunk, mi e szép novemberben egy hétig tartott. Mint az időjárás indult, maholnap a Sulina torkolatot jégzaj zárja el. Postai közlekedésünkre nézt érdemes lesz tudni, hogy ide is cs. kir. ügynősegi posta jár; minthogy a belföldi a külföldiekkel sehogys állja ki a versenyt. Azonban én a pesti lapokat Bukaresten át, még ott ki is olvasva, egy hét alatt megkapom. Ugyanennyi idő alatt érkeznek meg a kolozsvári lapok Brassón át, mi a szállítási vonalak eszközei gyorsaságától függ. A bécsi lapok négy nap alatt Moldovába érkeznek, — a lembergi vaspályán. Ugy értesülök, intézkedés van téve, hogy ezentúl Brassó-Foksn közti rendes cs. kir. postakocsi-járás vétessék foganatba. Akkor tehát megint közelebb jutunk egymáshoz. A marhadó itt szűnedez, s ugy hiszem, e pillanathban örvendetesebb hírrel nem zárhatnám be leveletemet.

O. J.

Az oláhországi missic számára, a marosi ref. egyházmegye 31 ekklesiái adakoztak e szerint: M. Kölpényi egyház 1 fr. o. é. M. Küvesdi 1 fr. 50 kr. Sővárád 4 fr. 8 1/2 kr. Kebele 2 fr. 73 1/2 kr. Szővérd 1 fr. M. Panit 15 fr. Vadasd 80 kr. Karácsonfalva 4 fr. 8 kr. Lukafalva 4 fr. Kibéd 2 fr. 13 kr. Fintabáza 10 kr. B. Madaras 1 fr. Bere Keresztur 1 fr. K. Sz. Miklós 1 fr. 82 kr. Koronka 4 fr. Márkod 50 kr. Havad 40 kr. H. Bodon 1 fr. 36 kr. Jedd 2 fr. Udvarfalva 1 fr. 50 kr. Erdő Sz. György 1 fr. 20 kr. Nyárad Sz. Anna 1 fr. Gyalakuta 1 fr. 20 kr. Sámsonról mlgos Dindár Lajosnő asszony 1 fr. Sz. Gerlicze 50 kr. M. Csávás 2 fr. Ny. Sz. Benedek 50 kr. Sámsonról gr. Rhédei István 1 fr. Makfalva 1 fr. N. Ernye 1 fr. M. Sz. Anna 50 kr. Összesen 60 fr. 91 kr.

Mely 61 fr. összeget o. é. bekltdöttem mlgos királyi tanácsos és főtisztelteti püspök Bodola Sámuel urhoz, addig is míg a még hátra lévő ekklesiákból valamint a M. Váshelyből bejövő adományokat bekltdhetném.

Maros Váshely 1861. nov. 13-kán.

Péterfi József, esperes.

A n. enyedi ekklesia is küldött e nemes czélra 33 fr. 80 kr. o. é.

Ugytatás. Lapunk közelebbi számában a Papin ur cikkére tett jegyzéseinkben egy pár értelemzavaró sajtóhiba van, melyeket eképp kérünk kijavítani:

A cikk végére tett szárazvuk 10-ik sorában „Az „Independntia” román szövetségben helyett olv. „szövegében”.

Ugyanott a 20. sorban tollirattában helyett olv. „tollvitában”.

„e 24. cikkkeinek”.

A 734. lap 3-dik hasábjala alatti 1) számú jegyzetünk 18-dik sorában 1847-i országgyűlés helyett olv. „1844-ik”.

Ugyanott a 23-dik sorban élőnemzedék sértése helyett olv. „élőnemzedék értéke”.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Bécsi lapok írják nov. 14-ről: Ö felsége ma reggel jött át Laxenburgból Bécsbe. Dél előtt kihallgatásokat adott s többek között Urbán altbornagyot, gr. Mikót, gr. Degenfeld hadügyminisztert, Burger helytartót fogadta. Egy másik tudósítás a legmagasb kihallgatásban részesültek közt gr. Zichy Hermán és Vukovics főispánokat, Borovicska volt belgrádi consult és Zsedényi m. kir. udv. tanácsost is említi. E hó 18-ra ö felségét Velecebre várták felesége neje névünnepe. Az erdélyi udv. kancelláriában 14-diken, gr. Nádasdy miniszter elnökölte alatt hosszab tanácskozmány volt, melyben gr. Mikó ő nmlga is részt vett.

— A nov. 15-ki „Presse”-ben olvassuk: „Az erdélyi országos batóságok fejeit az erdélyi udv. kancellária vezetése végett megint a kabinetbe lépett gróf Nádasdy miniszter Bécsbe hiva, legnagyobb részt már meg is érkeztek. Mikó gróf valamint Schmidt Konrád itt vannak; b. Salmen szász nemzeti grófot és Apor elnököt holnapra várják, s a legközelebbi napokban a miniszteri conferentiák napi rendjén, miután Magyar- és Horvátország egyelőre tágnak, Erdély lesz. A terv, melyről Erdélyre nézve szó van, mint jó forrásból értesülünk, noha mégis csak tartózkodva közöljük, abban állana, hogy ezuttal felhagynának az erdélyi országgyűlés egybehívása iránti tervvel, s Erdélyre nézve a reichsrathba való direct választások kihirdetését renz delnék el... Vajjon octroyált törvényt bocsátanak-e ki a egyenes választásokra, arról nem értesülünk. De hogyan lehetne másképp? E terv irányja könnyen felismerhető; a miniszterium siettetni akarja azon lépéseket, melyekre még szüksége van, hogy a szűkebb reichsrathnak összes reichsrathba való metamorphosisát kimondhassa; és miután Erdélyben az országgyűlés megalakítása nagy nehézségekkel járónak mutatkozik, s az erdélyi országgyűlésnek holnapokra volna szüksége, hogy a reichsrathba küldés kérdését eldöntse, tehát a miniszterium az országgyűlést egészen ki akarja kerülni. Ha a tervet végrehajtják, akkor az erdélyi közgazgatásban mindenesetre személyváltozás lesz. Nádasdy gróf ugyan megtartja a kancellária vezetését, de Mikó gróf mindenesetre vissza fog lépni. Nemzeti gróful hír szerint Schmidt Konrád van kinézve, s Maager Károlyt is emlegetik azok közt, a kiket a kormány alkalmazni akar.”

— Az „Id. T.”-nak bécsi levelezője szerint ö felsége a magyarországi püspöki kar kérelmére legkegyelm. helybenhagyni méltóztatott, hogy a budai vár kapóházában örszött Szt István jobbának, az illető alaphól egy új ereklyetartó készítették.

— Ugyanazon levelező írja, hogy még több vármegye is van, melyekben a főispán helyett kir. biztos kinevezése fog szükségeltetni; de tud oly megyéket is, melyekben a főispán s a tisztikar nagyrésze is meg fognak maradni.

— Az erdélyi román irodalmi egyet gróf Csák Györgyöt Kolozsmegye alispánját, a kolozsvári román olvasóegyletnek s a n.almási gör. kath. egyháznak tett jelentékeny adományaért, a „Sztgyón” főmunkatársát Kecskeméti Aurélt pedig a román nemzetiség érdekében kifejtett irodalmi munkásságáért tiszteletbeli tagjává választotta.

— Folyó hó 15-dike levén azon határidő, a meddig Pestvárosának lemondott tisztviselői hivatalaiknak ideiglenes folytatására vállalkoztak, az ir napon a pesti kir. biztos ur Thaisz Elek városi főkapitányt magához hivatta s felszólította, hogy a közrend és bátorság érdekében a városi kapitányságot egy a mint jelenleg szervezte van, még tíz napig tartsa fenn; mire Thaisz vállalkozott is. A többi közgazgatási ág ellátása iránt még nem történt semmi intézkedés, bárha az illető városbivatali főnökök kir. helytartó ő exejához járulván kijelentették hivatalos működésük megszüntetését.

— Az „Id. T.” szerint egyedül gr. Apponyi György országbíró ő nmlga fáradozásainak sikerült kivinni, hogy a felállított katonai törvényszékek hatásköre ne visszahatólag, hanem csak a kihirdetés napjától elkövetendő tettekre alkalmaztassék.

— A marosvásárhelyi jótékony nőegylet javára nov.

23-kán rendezendő műelőadásnak, a szétküldött program szerint részletek teendők: 1) Nyitány „Ördög Róbert”-ből, előadva Reich Lajos, Rohman Márton, Kovács Sándor és Dobolyi Sándor által; 2) Szavaltat „Az ősz bajnok” költemény Vörösmartytól, szavalja Szentiványi Kálmán; 3) „Magyar Ábránd” Lisztől, játszdja Geiger Izidor; 4) „Rákóczi-induló”, átdolgozva Geiger Izidortól nyolcz kézre, játszdják: b. Hangwitz Philippin, gr. Lázár Olga, gr. Lázár Corinna és Geiger Izidor.

Jövő év kezdetével „Ország titkára” című új képes magyar lap fog megjelenni Pesten, Engel és Mandelo kiadás s Balázs Sándor szerkesztése mellett.

A „Magyarország és Erdély eredeti képekben” című vállalat 53- és 54-dik füzetek megjelent. E füzetek hat szép acélmetszetet tartalmaznak névszerint a méhadiai fűrdő, a pécsi mecses és minaret, a verestoronyi szoros nyugati vége, Radnóth, Seps-Szentgyörgy és Vés tájképeit. A szöveg a Vág-Garanyölgyet és a bányavárosokat írja le.

Tűrr olasz királyi tábornok oct. 25-ől a bukaresti magyarokhoz levelet intézett, melyben a menegzőjére küldött üdvözlő iratukért köszönetét nyilvánítván, többek közt ezeket írja: „A ti kötelességek, testvéreim, jelenleg nagyfontosságú. A ti feladatotok, a testvériség alapját a magyar és román elem közt megszilárdítani. Dunaféjedelemségi helyzetetök a hazának és általában a szabadságnak nagy hasznára válhatik, csak kibékítő testvéri érzelmek terjesztését tekintétek teendőtök gyanánt a különböző népek között.”

A magyar legioról b. Jósika Miklós következőleg ír a „M. Sajtó”-nak: „A legiot most a cadres rendszer alapján fejlesztik. 65 altiszt szolgálatot tevő feles tiszta van a legiónál és 94 tiszta a depóban. A legiónál nincs semmi baj, rend és fegyelem uralkodik közöttük, mert dolguk van. A depotnál ellenben a bajok kikérthetetlenek, részint mert a tiszteknek igen sokat kell nélkülözni, s mert a mi a katonával a nélkülözést is felelteti, hiányzik, t. i. az elfoglaltatás. Remény van, hogy 91 a felesleges 159 tiszta közül aktivitásba jö s ez nagy előny. Szervezésben van egy 2-ik gyalog zászlóalj; ezenkívül egy szeb-horvát vadász-zászlóalj (mint a magyar legio integrans része), completirozása a a létező vadász-zászlóaljnak egy 4 dik companiával. Ezenkívül a tüzérség s egy második lovas osztály mind kezdetben és szervezés alatt.”

Temesvár gyárvárosából a „Sürgöny”-t sajnós versengésről értesítik, mely a nevezett városrészből gör. n. e. egyház szerb és román ajku hivi közt, egy állítólag közös adakozásból gyűlt pénzzel vásárolt iskolai helyiség felett közölsébről csaknem nyitl összehittkössé fejlett ki. Az ingerültség a román szent képeknek a szerbek általi erőszakos eltávolítása miatt tört ki, s a hatóságoknak csak nagy bajjal sikerült az összehittkössé portozott tömeget nagyobb csend-háborítás nélkül szétoszlatásra bírni.

Szabolcsban kir. birtos Sándor András ur Péchy László és Jármy Menyhért után Ábrányi Aurélt, Papp Antalt és Tatár Tamást is kinevezte alispánokká, de mindnyáján lekötözték.

Szebenben a nemzeti gyűlésre küldendő követéi Schmidt Conrád kir. kormányzékai tanácsos és Zimmermann József udv. tanácsos, póttagokká Rannicher Jakab egyháztanácsos titkár és Schneider József államügyész urakat választotta. Nagysink Schmidt Conrád és Rannicher Jakab urakat követekké, Herbert Ede főtörvényszéki tanácsos és Scheider József urakat pedig póttagokká.

Segesvár város nov. 13-án tartott községi gyűlésében, mint a „H. Ztg.”-nak írják, a nemzeti gyűlésre küldendő követéinek adandó utasítás felett tanácskozávan, a többség egy erdélyi országgyűlés megtartása, azon az érdekek képviseltetése mellett, a regalisták kinevezése újból feltesztésének s a taxalis helyek egyoldalú képviseltetésének pedig ellene nyilatkozott. Ő felségát alázatos felirathat s egy mielőbb felindítandó küldöttség által kérje a nemzeti gyűlés egy erdélyi országgyűlésnek az érintett elvek alapjani összehívását. A kir. előterjesztvényeket illetőleg a román mint rendi (ständische) nemzetiség bezzikelyezéséből örömet beleegyeztek s a románok számára külön terület kiszakasztását kívánják. Az országgyűlési választás alá tartozó főhivatalokra nézve a nemzeti és egyházi joggyenlőség elvét kívánják alkalmaztatni, s óvást tétetni a rom. cath. püspöknek törvényellenes kormányzékai tanácsossága ellen. A reichsrathba küldést nem ellenzik a következő feltételek alatt: a) hogy a vallást illető hazai törvények örök időkre biztosítsanak; b) a birodalmi tanács alkotmányos közremunkálása, a birodalmi törvényhozás minden cselekvényeire nézve, az erdélyi országos törvények értelmében szélesítésék ki, illetőleg az 1791: 7. törvényezik szerint határozatassék meg s egy minsterfelelősségi törvény által biztosítsák. Az osztrák törvénykönyvekben teendő változtatások iránt, mielőtt határozás történnék, egy rendszeres bizottság dolgozzék nyilvános vitatás alá terjesztendő javaslatot. Addig maradjanak az osztrák törvények; azonban közigazgatás és törvénykezés egymástól minden bírósági fokozatban mielőbb elválasztva. Siettetik a szécsföldön szabadelvűbb képviselet és közigazgatás s a helyhatósági ülések nyilvánossága iránti törvények megalkotását, valamint a nemzeti vagyon állásáról kimutatást is.

Medgyessék e hó 13-dikán tartott székgyűlésben Graffins Károly főjegyzőt első, Brecht János tanácsost második követé választotta a nemzeti gyűlésre.

Bécsben oly postai felgyűlést neveztek ki, a kik a levélhordókat ellenőrzik az utcákon, hogy minél gyorsabban szolgálatukra kézhez a leveleket. Sokféle hivatal van a világon!

Bécsben két kalapossegéd egy Göbl Rudolf nevű cseh és egy Wunder Károly nevű magyar között ittas állapotokban nemzetiségeik feletti czivódás keletkeztén, a vége a lett, hogy Göbl úgy megölté Wundert, hogy ez sebe következtében másnap kimúlt. E sajnálatra méltó eseményből a a jellemző tanúság, hogy er-ben végződő nevű magyar ember is kész meghalni nemzetisége bántalmazásáért.

Brassóvidék közönsége nov. 16-i ülésében Römer Pál városi szónokot és Lassel Ágoston rendelkezés alatti

cs. kir. államügyészt választotta követéiv a nemzeti gyűlésre.

A maros mellől írják a „Kronst. Ztg.”-nak, hogy azon küldöttség, melyet a kir. kormányzék a végett küldött ki, hogy járja végre, van-e elegendő szállás Károly-Fejérvárt egy erdélyi országgyűlés befogadására, munkálatait bevégezvén, azon eredményre jutott, hogy miután azon dicasteriumokon kívül, melyek a törvény értelmében alkateszei az országgyűlésnek, még 800 szállás szükséges, ennyi szállást Károly-Fejérvárt kiállítani lehetetlen.

E pillanatban veszszük a gyászbiro, hogy népszerűi költők Sárogy Gyula nincs többé. Folyó hó 16-án reggel múlt ki agyszélbűdés következtében, élete 45 dik évében. Béke a sokat szenvedett dalnok hamvaiba!

A felebaráti szeretet nemese érzetétől valóban áthatott kebelben nem szükség nagy szavakkal fordulni fölébrenztésére azon részvétnék, a mely az inségre jutott szerencsétlenek fölébrenztését különben is keresztényi kötelességtől szabja a kegyes lelkek elébe. Elég legyen tehát egyszerűn, de a leghathatósabban ajánlani a közönség figyelmébe, hogy felebaráti szeretetének gyakorlására közelebből oly alkalom nyílik, a melyet megragadni a humanitás ösztöne által mindnyájan felhíva érezhetjük magunkat. Hirapi tudósítások által értesült már a t. közönség azon csapásról, mely O. Fenes és Nagy-Kapus lakóit érte, kik iszonyu tüzvész által bajlák és kenyer nélkül maradtak, koldusbotra jutottak. Amott a kár 33,000 frt, emitt 49,000 frtba megy, iszonyu összeg, tekintve azt, hogy nagyobbára kisbirtokú közpolgárok vagyonát, életfeltételek biztosítását képezte, melytől megfosztva, számos család önhibáján kívül leirhatlan nyomor örvényébe süllyedt. Ezen nyomor némi enyhítésének céljából gyalui járásbeli szolgabíró Pap Miklós ur egy jótékony czélt bált rendez, mely folyó hó 23-dikán este Gyulában a gróf Eszterházi-féle vendéglő teremében fog tartani. Egy belépti jegy ára csak 1 frt. o. é. Bál alkalmával a vendégek illően el lesznek látva étel és itallal. Folyó hó 18-dikán kezdve jegyek kaphatók lesznek főbíró Matskási Pál, t. főjegyző Halmágyi Sándor, s kereskedő Tanifer Ferencz uraknál Kolozsvárt, Gyulában Lázár Tivadar urnál; B. Hunyadon szolgabíró Gyarmathi Zsigmond urnál.

Arany János lapja. Egy éve már, hogy a „Szépirodalmi figyelő” aesthetikai, kritikai és szépirodalmi betilap, Arany János világhírű költőnk szerkesztése alatt foly. A kiadó, Heckenast Gustáv ur, azon remény-nel táplálta magát, hogy a közönség, egyfelől belátva szükségességét egy oly lapnak, a mely szépirodalmi mozgalmait bíráló figyelemmel kísérje — milyen lapot irodalmunk már rég idő óta sajnósan nélkülözött — másfelől méltán bizva a szerkesztő kitűnő személyességében, sietni fog minél melegebben karolni fel az új vállalatot, hogy így élénk virágztatását lehetővé tegye, mind pedig a Pestre áttelepült koszoszú költőnek anyagi módokat nyújtson sulyos gondoktól függetlenül, magasztos irodalmi hivatásának élhetni. Azonban e remény fájdalom! távolról se teljesült oly mértékben, miképen azt — tekintve a magyar közönség minden jóra szépre felbuzduló nemese ösztönét s áldozatkészségét — jogosan várni lehetett volna. A lap, melyet egy Deák Ferencz méltónak tartott ajánlani a közönség pártolásába fenáll ugyan még, de nem aggodalom nélkül a szerkesztő s nem áldozat nélkül a kiadó részéről. Azonban legyen szabad hinni, hogy a pártolásnak igen lanyha fokozása, melyben kivált a közlebbi félévben részesült, nem a közönség közönyvének, hanem azon válságos kornak tulajdonítható, midőn a nemzeti, az országos lét vagy nem lét nagy kérdései mellett minden egyének háttérbe kellett szorulni. A „Szépirodalmi figyelő” első éve october végével lefolyt, gazdag és maradandó becsű tartalmával oly becses gyűjteményt képezi a válogatott szépirodalmi, mulattató és tanuságos dolgozatoknak, hogy ha van vállalat, melyet komoly felelősség terbe mellett is nyugodtan és egész bizalommal ajánlhatunk a lapunkat lelkesen pártoló miveltségi köröknek, az bizonyára a „Sz. Figyelő.” E jeles lap előfizetési ára postai szétküldéssel félve 5 frt, egész évre 10 frt.

POLITIKAI HIREK.

Roppant jelentőségű szótart vonja magára figyelmünket szótart, mely magas állami elvet hirdet, minőt minden államban ismernek el. Párisból indul ez is, mint majd minden nagyobb jelentőségű esemény, mely Napoleon császár mely politikai belátása és határozott akaratából veszi kezdetét s aztán végighangzik a continensen, de el nem hangzik mindenütt pusztán, legalább a népek figyelmét illetőleg nem. A császár f. hó 12-dikén két hadsegéde kíséretében a fővárosba érkezett, s egy Párisból nov. 14-ől kelt sürgöny a következő nagy fontosságu közleményt hozza: „A „Moniteur” Fouldnak pénzügyminiszterre, s Forcade la Roquette senátorra kinevezésétét jóváhagyja. A császár az államminiszterhez intézett iratában jóváhagyja Fould pénzügyi előterjesztését, s emlékezteti, hogy ő a budgetet már rég óta változatlan határokon belül akarja tartani. Az egyetlen hathatós mód ennek elérésére: azon jognak határozott feladásában áll, hogy kiegészítési és rendkívüli kölcsönök ne nyitassanak ülési-időközben. A senatusi consultum, mely dec. 2-kán fog a senatus elé terjesztetni — mondja a császár irat — ezen elhatározást tartalmazandja, s a különböző miniszteriumok budgetjeinek megzavazását szakaszok szerint fogja tárgyalni. Midőn lemondok egy oly jogról, melyet souverain elődeim közül még az alkotmányosok is egyiránt bírtak, azt hiszem, a jó pénzügyi gazdálkodásra nézve hasznosnak lesznek. Eredetemet hiven, semmi esetre se tekintem a korona praerogatíváit sem oly szent jognak, melyet nem volna szabad érinteni, sem úgy mint atyáim örökségét a melyet illetetlenül kelljen átadnom fiamnak. Mind a nép választottja, érdekeinek képvisele, mindig fájdalom nélkül mondanok le minden oly előjogról, mely a közjóra nézve haszontalan, valamint rendületlenül kezeimben fogom

tartani azon hatalmat, mely az ország békéje és üdvére nézve nélkülözhetlen.”

V. Don Pedro portugaliai király folyó hó 6-án typhusban meghalt, s szomorú esemény a népre mély benyomást tett. A nemes lelkű, s jeles tulajdonokkal felruházott, ifjú uralkodót a nép majd nem imádtá; Mint Lisszabonból írják a fájdalom és gyász általános s leirhatlan. A templomok tele emberekkel, a boltok és nyilvános mulatóhelyek zárva. A Tajoban horgonyozó valamennyi hadi és kereskedő hajó fölventa árboczára a gyászjeleket. A portugál, francia és angol hadihajók két napig minden órában napfeljöttétől naplementéig egyet-egyet lönök. A király halála előtt pár nappal halt el egyik öccse, s most már a nemes családból csak három királyi herceg van életben; a nagyobbik 23; az utána következő 19 éves, s ezek közül egyik királyi széket kap, a másik koronaörökségre lesz bályok halála által.

A „Pungolo” tudni akarja a Napoleon császár és Ratazzi közt történt értekezés tartalmát. Szerinte ez a következőkben vonható össze: „Minden gondotok az ország belügyeire irányuljon, ne törődjete a külkérdésekkel, késztüljete. Nekem nagy áldozatomban kerülne Rómát átadni nektek; most még nem tehetem azt. Majd később.” Velen-czét egy szóval sem emlité a császár.

A velenzei comité a császárné megérkezésekor a következő kiáltványt bocsátá ki tagjaihoz: „Polgártársak! Az ausztriai császárné körtünkbe érkezett, mint mondják, egészségi tekintetből és huzamos ideig fog falaink közt tartózkodni. Nem szükség kijelölni nektek az utat, melyet követnetek kell; politikai érettséget, melynek már annyi próbáit adtatok, kezessétek arról, hogy tartózkodni fogtok szolgai hódolatoktól és gyáva sértegetésektől. Arra azonban figyelmeztetünk benneteket, hogy elleségeink elég ügyesek, minden külsőségből elnyit huzni, a legegyszerűbb tényeket elferdítvén és ezeknek a valósággal meg nem egyező színezet adván. Tartózkodjunk tehát minden kedélyrohamoktól. Nem itt, hanem másutt kell keresnünk azt, a mi sziveinket és gondolatainkat annyira emeli; ott keressük azt, a hol királyunk, hazánk, testvéreink vannak. Eljen Olaszország! Velenze, oct. 26. 1861.”

A „Patrie”-nak írják Turinből, 7-ől: A kormány készen akar lenni minden eshetőségre. Már annyi puskája van, hogy nem 300, hanem 500 ezer embert képes fölfegyverezni. Arsenaljai jól el vannak látva, s a rakatárak tele; majdnem minden ágyúja vöntesöví. Déli Olaszország fegyvertáraiba sok készületet találtak, de nagy részét rosz állapotban. Mintegy 70,000 quintal löport rontott meg a nedveség. Csak a személyzetben van hiány. A hadsereg létszáma csak papíron van meg, az ezredekben nagyok a hézagok. Némely heyeken jól foly a sorozás, másutt sokan szöknek meg előre. Ezt a clerus izgatásának tulajdonítják. Lehet benne sok igaz, de nem kell feledni, hogy a pápai volt tartományokban és Sziciliában csak hirbő ismerték a sorozást. A nápolyi tartományokban meg volt ugyan, de a svájci zsoldosok tartása következtében aránylag kevés katonát szedtek. Ezért az állam gyakorlati emberei nem oly készek Velenze ellen indulni, — tudják, hogy még nincs eléggé szervezve Olaszország hadi ereje. Ratazzi alkalmasint mérkélő és a fölfegyverzésre vonatkozó jó tanácsokat viszen Párisból. Külföldről jök a hírek. Poroszország az isteni jog mellett oly határozottan nyilatkozván, nem lehet várni, hogy Francia- Angolország és Belgium példáját kövessék; de jelentős tény della Rocca tbk fogadtatása Königsbergben. A másik della Rocca is igen jól fogadtatott Konstantinápolyban, Victor Emanuelnek, mint olasz királynak trónraléptét jelentvén a szultánnal.

Párisban f. hó 9-kén a „Siècle”, „Presse” és „Opinion nationale” szerkesztőjei Ratazzinak, az olasz kamarák elnökének tiszteletére lakomát rendeztek, melyen 150 meghívott vendég volt jelen; főleg a francia journalistika s az Olaszországgal rokonszenvező hirlapok voltak képviselve. Geroult ur, az „Opinion nationale” főszerkesztője emelt először poharat Victor Emanuelre; azután Peyras ur a „Presse” szerkesztője Garibaldira; végre Havin a „Siècle” szerkesztője az ünneplő hősére Ratazzira. Az olasz kamarák birneves elnöke ékesen felelt. Többek közt mondá: Szeretem ismételni önöknek, hogy Olaszország soha se feleli, mivel tartozik a felségcsászárnak, ki érette annyi veszéllyel dacolt; ki egyedül nyújtá feléje segédkezést a legnagyobb szükség pillanatában. Soha se feleli azon ügyében elvett esodlatraméltó katonákat, e dicstűt hadsereget, mely felszabadítá, e nemes lelkű irokat, kik vitézül védelmezék e nemzetet, mely felszabadulása nagy művének minden változásait szerencsekívánataival kísérté. A jövő csak erősítheti ez érzelmeket. A nemzetiségek ujjaalkotásának, a testvérm nemzetek társulásának ezen korában, nem pusztá a szó többé a latin népfajok egyetlése. Testvéreileg szövetkezzé, mint közös eredetű emberekhez illik, ugyanazon civilisatioval, teljesen egyenlő eszmékkel s mindenemti érdekek közösségével bírván, e két nemzet nem félhet semmitől sem, bizonyos levén minden szabadelmü nemzet részvéte felől. Ha tñti fog majd az óra, meg fog győződni Franciaország, mennyire felfogja az olasz nemzet tartozása hálás lefizetése és a solidaritas iránti kötelességeit.

A nagy ostromágyu-park a turini arsenalba készen áll befejeztetéséhez. All 100 vas- és 300 vöntesöví ágyúból.

A „Movimento” olasz lap kéri az egész európai journalistikát, hogy hazudtoljon meg minden olyan hirt, mintha Garibaldi Fiumében kiakarna kötni. Ő bevárja az alkalmas pillanatot s akkor cselekszik.

A „Monarchia Nationale”, melyben Garibaldinak Türr által küldött izenete megjelent, azon párt közlönye, melynek teje Ratazzi. Ebből azt következtetik Turinban, hogy ez utóbbi államférfiu s Garibaldi közt teljes egyetértés van vagy legalább a tbk beakarta bizonyítani, hogy teljes bizalma van Ratazziban, ki nem sokára kormányra lép, valamint, hogy semmihez se akar fogni a leendő kormány kezdeményezése nélkül.

Ujabbak. A „Sürgöny“ bécsi levelező nov. 13- és 15-i cikkeiben kiválólag erdélyi dolgokkal foglalkozik. „Az erdélyi ügy, írja nov. 13-ról, a meglepetések büvöletje volt elejétől fogva mostanig; elejétől fogva, midőn b. Kemény hatalmas diplomatiája az Erdély szervezését illető okmányok szentesítését kívánva a nélkül, hogy a minisztérium ahoz szólhatott volna, mai napig, azaz gr. Nádasdy kinevezetéseig, melyről az erdélyi kancellária maga is csak akkor nyert tudomást, mikor a legf. kézirat hozzá leérkezett. Jelenleg gr. Mikó, b. Apó a tabulae praeses és gr. Beldy az országos pénzügyigazgató mulatnak itt, tanácskozás végett levén felhivatva. E tanácskozások eredményétől függ gr. Mikónak megmaradása vagy leküszönése. Ha leküszön, alkalmasint tábornok kormányzó fog helyébe lépni, ám-bár még mindig reménylik, hogy gr. Nádasdy ö. exc. jának kinevezetésénél s az országban uralkodó esend-nél fogva szigorubb rendszabályok, rendkívüli formák feleslegessé válnak. Erdélyben az adó rendszeren fizetetik executio nélkül is, s erősen hiszik, hogy az ujonczozás dolgában sem lesznek kiváló nehézségek. Ha pedig itt ott egyes hivatalnok megkísértené az ellenszegülést, akkor ezen egyesek fognak hivatalaiktól elmozdítani. Az erdélyi viszonyokat csakugyan jellemzi, folytatja levelező, hogy a tisztán magyar Kolozsvár, melyet itt bizonyos körökben a forradalom fészkeinek tekintenek, utolsó fil-lerig (?) és pedig minden executio nélkül megfizette adó-

ját, míg Szében, mely febr. 26-ának pivotjakint szolgál, nagy összegekkel tartozik az államkincstárnak s leg-ujabban executio is kapott. A lapokban megfordult azon hírt, mintha Bécsben nem akarnának erdélyi országgyűlést, hanem közvetlen választásokat rendeznének a birodalmi tanács számára, lev. alaptalannak mondja. Mind-egyed, ugymond, csak erdélyi országgyűlésről van szó s a Lajthán tuli értelemben alkotmányellenes is volna, köz-vetlen választásokat rendezni, míg az országgyűlés elő-teremtésére minden eszközök ki nem merítettek.

— Nov. 15-i levelében a „Presse“-nek lapunkban is táviratilag közölt híret cáfolja. Mondják, hogy gr. Nádasdy ö. exc. febr. 26-át vallja programjának; en-nél fogva gr. Mikónak s több erdélyi hazafiának magos hivatalaiktól visszazalépése majdnem bizonyos. De lev. a Lajthán tuli álláspont elfoglalása mellett is lehetlennek tartja az erdélyi országgyűlés mellőzését; mert maga a februári alkotmány is egyedül azon esetben engedi meg a direct választások elrendelését, ha az országgyűlés vo-nakodott követeket küldeni Bécsbe.

— A „Presse“ azon jóslata, mely szerint Schmidt Konrád ur szásznemzeti gróffja fogna kinevezetni, lev. szerint is alkalmasint valószínű. Róth tanácsos ur ugyanis a bécsi legfőbb törvényszékhez tételt át, mivel gr. Nádasdy ö. exc. jával közelebbi rokonsági viszony-ban áll. Róth helyébe a kancelláriához b. Salment akarják meghívni, Salmen helyébe pedig Schmidt urat

tenni. A dolog azonban még nincs elhatározva. Báró Salmen és Schmidt K. urak néhány nap oltá szintén Bécsben tartózkodnak, s a kancellár tanácskozásai az erdélyi kormányfőirakkal oly gyakoriak, hogy az erd. kancellá-ria e héten rendes ülését sem tarthatta meg.

— Egy Mosztárból folyó hó 5-ről kelt sürgöny a törököknek Pivanál nyert győzedelmét jelenti.

— Omer basa az első osztályu ozmanin rend-del díszített fel.

— Szuchumkalehből jelentik oct. 23-ról, hogy az oroszok, a főkormányzó vezérlete alatt, a coura-dai hidnál a hegylakók által megverettek s 6000 embert vesztek.

— A „Constitutionnel“ nov. 15-ről alaptalan-nak nyilvánítja azon hírt, mintha Fould program-mának következménye kölcsön felvétele fogna lenni.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

November 18-án: Nemzeti kölesön 81.60. 5% Metalliques 67.45. Bank-részvény 749.—. Hitelezés 182.—. Váltó Londonra 138.80. Ezüst 137.75. Arany 6.59.

November 16-dikán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar-országi 68.—. Erdélyi 64.75.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(370)
Sz. 4766.

P á l y á z a t,

Utolsó osztályu posta járulnoki állomásra az erdélyi posta-kerületben, 315 frt évi fi-zéssel, 400 frtnyi biztosíték letétele mellett.
A kérvények különösen a postakészlet és a hazai nyelvek ismeretét igazoló okmá-nyokkal ellátva, alóírt postaigazgatóságnál ezen pályázat napjától számítandó 3 hetek alatt beadandók. — Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól, N.-Szében, novemb. 13-án 1891.

(372)
Sz. 4802.
XVII. 1861

Hirdetmény.

Az országos pénzügyigazgatóságnak folyó év november hava 9-ik napjáról 21982/154 hivatalos számok alatt kelt rendelete következtében, a Thordán és Felvinczen fennálló csá-szári út-vám állomások, egy, két vagy három évekre leendő haszonbérbe kiadása végett, az alóírt kerületi pénzügyigazgatóság irodájában, folyó hó 25-dik napján a délelőtti órákban **negyedik nyilvános árverés** fog tartatni, mire a vállalkozni kívánók azon hozzájárulással hi-nak meg, hogy az árverési feltételek az említett napig ezen pénzügyigazgatóság irodá-jában, a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők, valamint a 10% bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatok ide ugyanazon napig benyújthatók lesznek.

A kikiáltási ár Tdordára nézve 1010 frt, és Felvinczre nézve 2051 frt o. é.
A cs. kir. kerületi pénzügyigazgatóságtól.
Kolozsvárt, november hava 15-ik napján 1861-ben.

NEM HIVATALOS.

(369)
Alóírt ovatosan tudatja, miszerint férje **Ivánitzki István** e hazából távozni akar, s némely fekvőségeket Kolozsvárt — melyek nem tulajdonai — eladni, vagy azokra pénz-t felvenni szándékszik — kivel egyébiránt is a vagyoni illetőség felett a mlgs Királyi Tábla előtt függőben levő perem van. Azért ovatosan jelentem, hogy fennirtalt senki semmi vá-sárba ne elegendjen, sem pedig a kérdéses fekvőségekre neki ne hitelezzen.
Kolozsvárt, nov. 15-én, 1861.

Albertfi Erzsébet.

(363)

Hirdetmény.

Alóírt van szerencsém tudatni, hogy kereskedésemben a világszerte ismeretes **Dittmar** féle asztali **Moderateur lámpák**ból egy nagy választékú szállítmány érkezett.
Mintán ezen lámpák több tekintetben, nevezetesen az egyszerű használati bánásmód, tiszta és szag nélküli fényes világ, és a világítás jutányosságánál fogva minden eddig feltalált lámpák felett nagy előnnyel bírnak, bátor vagyok ezeket a t. cz. közönség figyelmébe teljes tisztelettel ajánlani.
Székely-Udvarhely, november hóban, 1861.

DOBAY NÁNDOR.

(266)

Figyelmeztetés a szülőknek

elhírhedt és már általán ismert találmányom, a gyermek-betegségek gyógyításánál nélkülözhetlen

Gilisztá-Chocolade

minden használatra vonatkozó utasításokkal együtt kapható nálam és alább sorozott t. bizományosaimnál:

A megrendelések azonnal, a birodalom minden részébe a legbiztosabban teljesítenek posta útján alul irt által **egy darab 20 kr.**, nálam pedig **hat darab 1 ujfrt.**
Az újabb magasztaló tudósításokból, melyek majdnem naponként boldogítják jó és hasznos lenni törekedő öntudatokat, közlök ismét egyet.

Duna-Patay, július 17-én, 1861.

T. gyógyszerész ur! Mintán 2 1/2 éves szeretett leánykám több idő óta giliszta-kór-ban szenved, és ezen betegsége elhárítását minden igyekezetem daczárais sem cukor, sem por, sem más egyéb giliszta-ellenes szerek el nem mozdíták, sőt mintán abeli betegsége lázas állapot is tért vala, éppen akkor, midőn elhatároztam magamban, hogy a t. ur által feltalált és már min-den helyen jó sikerrel használt giliszta chocholadét fogom meghozatni. Frank Mátyás közked-veségű vas- és fűszer-kereskedő ural találkoztam, szándékom felől őt értesítendő, s választul azt nyertem, hogy az általam meghozatni kívánt giliszta chocholadé szeletek nála is mint bizony-a nyosnál eredetiben kaphatók, megörvendő ezen rögtön egy szeletet vettem át, melyet is haza ér-kezésem alkalmakor már a betegség által annyira sujtott, hogy mégcsak szemét sem emelheté fel. gyermekemnek cukorral való kedveskedés mellett beadván, azt ő a legjobb ízűen édesden termé-szethen felhasználva, még többért esdett vala, — reggel ismét 3 darabot hozattam, s a mint ezt fél-fél szeletenként felhasználta, nemcsak hogy sok nyálkától megtisztult, de temérdek zab gi-liszta tákarodott el tőle, míg végre 4 nap mulva a giliszta-kórból tökéletesen mentve, egészsége legjobb állapotra tért vissza.

Tek. ur! Kísded leánykám annyira bele szeretett a giliszta chocholadéba, hogy azt csak úgy természetben nem egyenkint de több mennyiségben is kész volna elfogyasztani; fogadja tehát a tek. ur hálás köszönetemet, mert szüleit sem jobban meg nem vigasztalhatja, mint mikor azt ké-pes tapasztalni, hogy valaki önző kebelből indulva oly szert kíván a közönség használatára adni, melynek nem csak az utasítási használatát után, de az által való eltérés mellett is legjobb eredményre jut; ezekből a hol csak lehet iparkodni fogok üdvös hatású giliszta szeleteit a közön-ség figyelmébe ajánlani, mert lelkiismeretesen bevallhatom, hogy szeretett gyermekemet az életre csak is az hozta vissza. — A midőn az egek urától t. u. aságnak hosszú életet kívánása mellett legőszintebb tisztelettel vagyok

ifj. Tűzkő Imre, kádár és lakós.

A t. bizományosok sorozata:

Brassóban: Fábik Ede gyógy. Déván: Buchler A. Déésen: Krémer Samu. Ersébet-városon: if. Szankovits L. Lukács Antal. Gyergyószentmiklós-on: Frölich gyógyszerész. Hátszegen: Mátéfi Béla gyógy. Kolozsváron: Schütz Károly K. Fehérváron: Sándor Rugolf gyógy. Károlyváron: Benich gyógy. Szászsebesen: Weisórtl Adolf. Marosvá-sárhelyen: Burdats Alajos gyógy. Nagynyeden: Bisztritsány Sándor. Sz. udvarhelyen: Betzási Menő. Szilágysomlyón: Végli Mihály. Krézán gyógy. Ruszka és társa. Sepsi sz.-györgyön: Vitályos Béla. Segesváron: Misselbacher fia és Teusch. Szébenben: Zóhrer Ferencz.

Tudomásomra jutott, hogy e találmányom némely helyen utánzólatik is, s ezáltal a szenvedő emberiség kínódásain vásároltatik a nyereségért, ezért, különösen figyelmébe ajánlom a t. megrendelő, vagy egy általam az azt használóknak, hogy én csak az egyes szeletek, egyszers-mind használati utasításal szolgáló burkolatain, saját névaláírással ellátottakért kezeskedem, mind használati utasításal szolgáló burkolatain, saját névaláírással ellátottakért kezeskedem, mind használati utasításal szolgáló burkolatain, saját névaláírással ellátottakért kezeskedem.

Króczér Ágoston, gyógyszerész Tokajban.

STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

Okmánytár 1848--49.

erdélyi eseményekhez.

Szerkeazte **Kövári László**, kiadja gr. **Eszterházi Kálmán**.
Első fele 1 frt 25 kr.

Erdély története 1848--49-ben.

Irta **Kövári László**. Ára 2 frt.

Hunyadi János halála,

szép nagy kép. — Ára 4 ujfrt.

Magyarországi képek,

12 lap egy füzetbe 12 frt. **Színes 18 ujfr.**

Tartalom: 1. Menyegzői vonat. 2. Nemesi udvar. 3. Betyárok. 4. Előfogat. 5. Szériu. 6. Száraz-malom. 7. Oláh szekér. 8. Falu. 9. Zivatar. 10. Kút. 11. Lóhajítás. 12. Ökör-vonat.

Egyenként is kapható 1 ujfrtért.

Ugyancsak **Stein János** könyvtárusnál

mindig kaphatók **Deák Ferencz** nagy hazafinak az árvaház javára kiadott **arczképei**, egymint:

- 1) **Deák Ferencz üve**, a természet után rajzolta és köre nyomta Cánzi, térdkép, ára 3 frt
- 2) **Deák Ferencz mellképe**, életnagyságban, ára 4 frt
- 3) **Deák Ferencz fényképe**, ára 1 frt

Népszerű népgazdaságtan.

A művelt rendek szükségéhez alkalmazva.

Magyar hölgyek díjával az Akademia által jutalmazott pályamunka.
Irta **Karvasi Ágoston**. 1 kötet. Ára 2 forint o. é.